

2023/2054(INI)

28.6.2023

UDKAST TIL BETÆNKNING

om kulturel mangfoldighed og betingelserne for ophavsmænd på det europæiske musikstreamingmarked
(2023/2054(INI))

Kultur- og Uddannelsesudvalget

Ordfører: Ibán García Del Blanco

INDHOLD

	Side
FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	3
BEGRUNDELSE.....	7

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om kulturel mangfoldighed og betingelserne for ophavsmænd på det europæiske musikstreamingmarked (2023/2054(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til artikel 167 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,
- der henviser til UNESCO's konvention om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/818 af 20. maj 2021 om oprettelse af programmet Et Kreativt Europa (2021-2027) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1295/2013¹,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/1925 af 14. september 2022 om åbne og fair markeder i den digitale sektor og om ændring af direktiv (EU) 2019/1937 og (EU) 2020/1828 (forordningen om digitale markeder)²,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordning om digitale tjenester)³,
- der henviser til sin beslutning af 20. oktober 2021 om situationen for kunstnere og den kulturelle genopbygning i EU (2020/2261(INI))⁴,
- der henviser til sin beslutning af 19. maj 2021 om kunstig intelligens inden for uddannelse, kultur og den audiovisuelle sektor⁵,
- der henviser til forretningsordenens artikel 54,
- der henviser til betænkning fra Kultur- og Uddannelsesudvalget (A9-0000/2023),
- A. der henviser til, at musiksektoren som et afgørende element i den kulturelle og sproglige mangfoldighed i EU udgør en vigtig kulturel søjle og af alle kulturelle og kreative sektorer er den, der har den største offentlige rækkevidde;
- B. der henviser til, at komponister, sangskrivere og udøvende kunstnere er musiksektorens fremmeste kreative drivkræfter;

¹ EUT L 189 af 20.9.2021, s. 34.

² EUT L 265 af 12.10.2022, s. 1.

³ EUT L 277 af 27.10.2022, s. 1.

⁴ EUT C 184 af 5.5.2022, s. 88.

⁵ EUT C 15 af 12.1.2022, s. 28.

- C. der henviser til, at hurtige innovationer inden for digitale teknologier i løbet af de seneste to årtier har ændret musiksektoren gennemgribende, navnlig måden, hvorpå musik skabes, produceres og distribueres, og hvordan folk tilgår og forbruger den;
- D. der henviser til, at musiksektoren hele tiden tilpasser sig nye forretningsmodeller og nye måder at interagere med publikum på; der henviser til, at der i denne forbindelse må tages fat på vigtige udfordringer såsom fremme af kulturel mangfoldighed og et rimeligt vederlag til ophavsmænd;
- E. der henviser til, at musikstreaming nu er den fremherskende måde, hvorpå mennesker i hele verden nyder musik, og giver adgang til op til 300 millioner tracks, som er tilgængelige hvor og når som helst og på alle slags enheder for et forholdsvis lavt månedligt abonnement;
- F. der henviser til, at ophavsmænd og udøvende kunstnere, skønt de er kernen i musikskabelsen, hverken anerkendes eller aflønnes på en måde, der afspejler det reelle omfang af deres bidrag, idet de modtager den mindste del af de indtægter, som markedet for musikstreaming generer, hvilket over tid medfører en væsentlig ubalance, som skal håndteres;
- G. der henviser til, at musikstreamingplatforme gennem deres brug af algoritmer og anbefalingssystemer spiller en afgørende rolle med hensyn til at bestemme, hvad abonnenterne lytter til, og dermed har en væsentlig indvirkning på den kulturelle mangfoldighed;
- H. der henviser til, at disse platforme opererer i et juridisk tomrum med hensyn til gennemsigtighed og promovning af europæiske programmer, da de ikke på EU-plan er forpligtet til gennemsigtighed omkring deres virksomhed;
- I. der henviser til, at fremme af kulturel mangfoldighed på det europæiske marked for musikstreaming ikke udelukkende må bero på de forretningsmæssige beslutninger, som nogle få private dominerende globale aktører træffer;
- J. der henviser til, at musiksektoren i tiltagende grad konfronteres med en øget mængde AI-genereret indhold med et stigende antal tracks, som dagligt oversvømmer streamingplatformene; der henviser til, at udviklingen af AI-teknologier i stedet bør tjene og styrke den menneskelige kreativitet;
- K. der henviser til, at der er konstateret adskillige tilfælde af streamingsvindler eller streams fra falske kunstnere, idet visse aktører udnytter systemet til at "skumme" indtægter, der burde gå til ophavsmændene, f.eks. ved at bruge botter til kunstigt at puste antallet af lyttere for visse sange op;
- L. der henviser til, at der, navnlig hvad angår deling af indtægter, bør gøres en mere samordnet indsats for at løse disse problemer i betragtning af deres indvirkning på markedet;
- M. der henviser til, at korrekt identificering af ophavsmænd er afgørende, ikke blot af hensyn deres anerkendelse og en bedre aflønning, men også for at sikre mangfoldighed og gennemsigtighed på platforme;

1. understreger nødvendigheden af at skabe et retfærdigt og bæredygtigt økosystem for musikstreaming i EU, som både fremmer kulturel mangfoldighed og retter op på de ubalancer, der truer sektoren;
2. fremhæver, at alle aktører i værdikæden for musikstreaming er nødt til at engagere sig og foretage de nødvendige ændringer for at sikre et retfærdigt og bæredygtigt økosystem i sektoren;
3. bemærker med bekymring, at den aktuelle ubalance i fordelingen af indtægter på markedet for musikstreaming er til ugunst for både ophavsmænd og udøvende kunstnere og bringer bæredygtigheden af deres professionelle karriere på det digitale marked i fare;

Mod et bæredygtigt økosystem for ophavsmænd

4. understreger, at ophavsmændenes centrale rolle bør afspejles gennem større synlighed på musikstreamingtjenesterne og en mere afbalanceret fordeling af streamingindtægterne;
5. understreger, at det er afgørende at forbedre identificeringen af ophavsmænd på musikstreamingtjenester, navnlig ved at sikre en omfattende og nøjagtig allokering af metadata fra tilblivelsestidspunktet;
6. opfordrer alle musikbranchens aktører til at intensivere deres bestræbelser på at sikre en omfattende og korrekt metadataallokering af sange gennem identificering og nøjagtig indberetning af ophavsmandsoplysninger for deres musikværker;
7. understreger behovet for at øge navnlig unge ophavsmænds bevidsthed om vigtigheden af, at deres sange bliver registreret med de korrekte metadata;
8. fordømmer eksistensen af såkaldte "payola-ordninger", som tvinger ophavsmænd til at acceptere lavere indtægter til gengæld for større synlighed, hvorved deres allerede meget lave streamingindtægter udhules yderligere, mens løftet om større synlighed i de fleste tilfælde ikke bliver opfyldt;
9. bemærker, at der er hård konkurrence mellem udbydere af musikstreaming på det europæiske marked, som har nogle få dominerende globale aktører; minder om behovet for en hurtig gennemførelse af forordningen om digitale markeder og forordningen om digitale tjenester for at sikre et retfærdigt økosystem blandt onlineplatforme og udbydere af musiktjenester;

Fremtrædende placering og opdagelighed for EU-værker

10. påpeger, at der skal træffes foranstaltninger på EU-plan for at sikre europæiske værkers synlighed og tilgængelighed i betragtning af det væld af indhold, der i øjeblikket er adgang til på musikstreamingplatforme;
11. opfordrer Kommissionen til at foreslå en retlig ramme for at sikre, at europæiske værker får en fremtrædende placering på musikstreamingplatforme og er lette at opdag;

12. opfordrer i denne forbindelse Kommissionen til at sikre, at en sådan ramme omfatter særlige indikatorer for mangfoldighed, som tillader en uafhængig vurdering af brugen og synligheden af f.eks. europæiske værker på nationale sprog og mindretalsprog eller værker offentliggjort af uafhængige ophavsmænd;
13. understreger desuden, at dette vil kræve løbende overvågning og rapportering om europæiske værkers fremtrædende placering og opdagelighed på eksempelvis redigerede playlister, brugerflader og anbefalingssystemer;
14. opfordrer Kommissionen til at overveje muligheden af at indføre kvoter for europæiske værker på musikstreamingplatforme;

Mod en etisk anvendelse af kunstig intelligens

15. opfordrer til etisk anvendelse af kunstig intelligens (AI) i musiksektoren og støtter maksimal gennemsigtighed i alle aspekter af udviklingen, produktionen og leveringen af musikværker ved hjælp af AI-teknologier;
16. opfordrer Kommissionen til at foreslå retlige forpligtelser for at sikre, at algoritmer og indholdsanbefalingssystemer på meget store musikstreamingplatforme er gennemsigtige, med henblik på at forhindre en svingagtig og uretfærdig praksis for manipulation af streaming såsom streamingsvindel og falske kunstnere, der anvendes til at mindske omkostningerne og yderligere sænke værdien for professionelle ophavsmænd, samt at sikre kulturel mangfoldighed;
17. understreger, at publikum bør informeres, hvis de musikværker, sange eller kunstnere, som de lytter til på musikstreamingplatforme, er blevet genereret ved hjælp af AI og ikke af menneskelige ophavsmænd; understreger i denne forbindelse behovet for at indføre en mærkning: "AI-genereret" for AI-genereret musik;
18. understreger endvidere behovet for at sikre, at ophavsmænd, hvis værker er blevet anvendt til træning af AI-genererende applikationer, modtager et rimeligt vederlag herfor;

Perspektiver

19. opfordrer Kommissionen til at overveje muligheden af at oprette et europæisk musikobservatorium, der skal tilvejebringe oplysninger om musikmarkederne i EU ved at indsamle og analysere data i medlemsstaterne, samt til at analysere og rapportere om juridiske spørgsmål, der berører musiksektoren, navnlig markedet for musikstreaming;
20. opfordrer Kommissionen til at etablere en struktureret dialog mellem interessenterne med henblik på at drøfte aktuelle spørgsmål, der påvirker markedet for musikstreaming, og til at samarbejde om at finde fælles løsninger;
21. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen.

BEGRUNDELSE

Den stadig hurtigere digitale omstilling af vores samfund skaber uoverensstemmelser i de traditionelle sociale relationer, som på grund af forandringernes hastighed undertiden er vanskelige at korrigere eller tilpasse. Alle markeder er i forskellige grader blevet ramt af ubalancer. Også den kulturelle sektor har mærket disse forandringer. Fænomenet onlineforbrug (med den deraf følgende svøbe af digital piratkopiering), den massive stigning i antallet af værker, der stilles til rådighed på verdensplan, og det deraf følgende øgede forbrug og den øgede konkurrence, anvendelsen af nye værktøjer i fremstillingsprocessen, den voldsomme udbredelse af kunstig intelligens, den begyndende forekomst af "virtuelle verdener" eller "metaverser", det har alt sammen medført en ny balance mellem aktørerne i værdikæden, herunder fremkomsten af nye aktører og andre aktørers praktiske forsvinden. Eftersom det kulturelle økosystems skrøbelige og usikre karakter er velkendt, og eftersom disse forandringer som allerede nævnt er sket så hurtigt og med en utilstrækkelig og sen reaktion på lovgivningsområdet, kan man godt forstå, at disse brancher har lidt og lider mere end andre for at tilpasse sig en ny virkelighed, navnlig hvad angår kunstneres og skaberes vilkår, men også hvad angår hele værdikæden.

Vi kan fastslå, at musikken er en af de kulturelle brancher, der er blevet hårdest ramt i denne forbindelse. I løbet af nogle få år er vi gået fra LP'er eller CD'er til et masseforbrug på nettet. I dag streamer offentligheden musik via verdensomspændende onlineplatforme, der stiller millioner af musikstykker til rådighed (op til 300 millioner). Selv musikradiomodellen er nu i tilbagegang. Der er aldrig før blevet forbrugt så meget musik i verden, som vi gør i dag, og vi har aldrig før haft så stor adgang til en uendelig vifte af kunstnere, stilarter og former, som vi har i dag. Musikkens økonomiske "kage" har aldrig før været så stor. Men denne virkelighed har et indbygget paradoks: situationen for skabere og udøvende kunstnere har aldrig været så usikker, som den er nu (med undtagelse af en håndfuld kunstnere med stor succes), og aldrig før har musikforbruget været koncentreret om så få musikalske stilarter.

Vi er faktisk vidner til en ekstrem kommercialisering af musikoplevelsen, hvor de mindst populære stilarter fylder mindre og mindre, og hvor musikstykker på mindre talte sprog forbruges i stadig mindre grad, selv i de pågældende sprogs hjemlande. Skabelsen af et stort onlinemarked for musik har ført til et stadig mere ensartet udbud, hvilket er blevet forstærket af lister over musikanbefalinger og algoritmer, der i stigende grad indkapsler publikums smag.

Ophavsmænd eller udøvende kunstnere af mindre eller eksperimentelle stilarter har vanskeligt ved at blive synlige på platforme med et massivt udbud. Hvis en kunstner ikke figurerer på de vigtigste lister over musikanbefalinger eller er at finde på forsiden af disse platforme, er vedkommende dømt til at være ude i kulden. End ikke radioen har en magtfuld position til at markedsføre nye navne længere; de eneste alternativer er andre sociale netværk, som forringer den kunstneriske oplevelse yderligere.

Behovet for at være til stede i anbefalingssystemerne har ført til praksis som f.eks. "payola"-ordninger, hvor kunstnere accepterer en mindre betaling til gengæld for større synlighed. Det er tydeligvis en forfærdelig praksis, også i betragtning af at de indtægter, som ophavsmænd og udøvende kunstnere modtager for de rettigheder, som er knyttet til streamingen af deres værker, er helt latterlige. Kunstnere, hvis værker reproduceres hundredtusindvis af gange på

årsbasis, er ikke i stand til at klare sig økonomisk af dette alene. De er afhængige af live-koncerter, undervisning eller andre alternative aktiviteter. Dette er simpelthen ikke holdbart.

Det er afgørende, at der foretages en grundig analyse af musikbranchens værdikæde for at indkredse dens ubalancer og indføre korrigerende foranstaltninger ved hjælp af retlige værktøjer og/eller kodekser for god praksis. Vi bør i vores analyse ikke lade os påvirke af fordomme, myter eller dæmonisering af visse aktører på musikmarkedet. Alle aktører spiller en vigtig rolle, og de har under alle omstændigheder alle behov for en indsats, der kan skabe ny balance og sikre holdbarhed og plads til nye kunstnere og musikværker.

"Forenet i mangfoldighed" lyder Den Europæiske Unions motto. Denne sætning, der er forankret i præamblen til Den Europæiske Unions oprettelsestraktat, kan læses både som en konstatering og som en ordre:

- Den Europæiske Union og dens civilisationsprojekt beror på kulturen. Uden kultur – som alle de samfund, der udgør Unionen, bidrager med – ville den blot være en tom skal uden sjæl.
- Det er EU's pligt at sikre denne mangfoldighed. Uden den giver projektet ikke mening. Denne mangfoldighed viser sig ikke kun på det sproglige eller etnografiske område, men også i beskyttelsen af vores samfunds meget rige kreative arv.

På grundlag af denne dobbelte læsning af mottoet har Den Europæiske Union flere gange reguleret for at beskytte kulturen og kunstneres og skaberes rettigheder, både fysisk og digitalt. Nu er det tid til at træffe foranstaltninger, der kan sikre den kreative musikbranches bæredygtighed og gøre det muligt at skabe velstand, ikke kun åndelig, men også økonomisk. Denne betænkning tjener som en anbefaling, som vi har arbejdet på i Europa-Parlamentets Kulturudvalg for at leve op til vores eget ansvar i denne henseende ved at udarbejde en tekst, som er drøftet i detaljer med branchen, og som har til formål at indkredse manglerne på markedet og foreslå løsninger herpå.

"Uden musik ville livet være en fejltagelse", lød det fra Nietzsche. Musikken er nok den mest metafysiske, uforklarlige og ubegribelige kunstneriske oplevelse, som mennesker kan nyde – en "fortryllelse" ifølge Nietzsche. Det er op til os at gøre alt, hvad der ligger i vores magt, for at holde magien i live i Europa.